

Skriftin á veggnum:

Vit hava miðvíst máað støðið undan 2.000 útróðrarmonnum

saman við teirra í minsta lagi 6.000 avvvarandi

Fiskivinnutinginum fæsti fiskimálaráðharri okkara eftir sjónarmiðum, at møguleiga kunnu nýtast, seg taki hetta sum eina máljóðing og avbjóðing við «brain-storming» ella eitt «idé-bombardement», eina situatiónsrapport ella eina meting av, hvar vit hava mistikið okkum. Og seg loyvi mær at skoyta uppi eina møguleiga ábending um, hvussu vit skulu bjarga okkum burtur úr einum negativu avleiðingunum, ið staðist hava, standast og koma at standast av okkara mistøkum.

Kemur tú, um eg so má segja, í tætt samband við tað meiniga fólkið, sum politikarar ofta taka til, so er tað sum ein kovandi skadda hevur sokið seg sjáur yvir okkum øll. Tað óstvaldandi evnið er studningur — i Himmalin segði hvørjum potensi — og tað nivandi skatta-, toll- og avgjaldstryst, ið bangt er yvir hetta fólk — og nú afturat ein fullkomið «óbúgvín» samtíðar-áttaskipan.

Eg vil nerta eitt sindur við hesa studningsskipan, og hvi hesar upphæddir eru vorðnar so út av lagi høg. Tað var áhugavert at siggja lagkøkyndir og hoyra Karl Andreassen, formann í Fiskivinnu- ráðnum á Fiskivinnutinginum, greiða frá lutfallinum av hesum kleppi um, hvar ið fekk minst men gav mest. Tað var skakandi at hoyra fiskifrøðingarnar, serliga Hjalta í Jakupsstovu, tá hann í sínari niðurstöðu kom til tað úrslit, at torskagyttingarstovnurin í ti skjótt komandi 1984, vegna ovurfisking, ella møguleiga rættari sagt, av ránsveiðu, fór at koma niður á 18—20.000 tons.

Hava vit eina kenslu av, at vit eru við at lenda í ein-

ari altfevnandi krepku, ella hvussu?

Søkkur skútan Føroyar

Tá ið stásiligu ferðamannaskipini «Andrea Doria» og «Stockholm» rendu saman sunnanfyri Nantucket á sinni, var skrivað bók, ið kallaðist «Collision Curse».

Er tað við varhuganum av, at skútan Føroyar er á kollisiónskós? Og tað í ein slikan mun, at tað ikki er møguleiki fyri at broyta hesa kós við eini einastu striku á kumpassin.

Min intuition og skakandi niðurstöða fiskifrøðinganna sigur mær heilt greitt, at vit eru lendar í katastrofuni, og at avleiðingarnar av hesum vilja byrja at súgva restmergin úr tí føroysku fjøldini longu í komandi ári. Skriðan er lopin, og hvat er at gera?

Umleið 230 milliónir krónur eru settar av á okkara figgjjarlog til fiskivinnu. Og spurningurin er, hvi, og hvussu í viði verð vit eru lendar í hesum ruðuleika, tí tað stendur bert við og versnar. Sett er jú eisini á tiltaksgrunnin.

Løgmaður rakar seymin á høvdið

Á einum fundi í Tinganesi í fjór helt eg meg hoyra yvir meg. Fundast varð um spurningin haggreiðing og um figging av «prototypugerð» av haggreiðingarlínjum.

Løgmaður var og er idnámálaráðharri. Og ein var eftirhondini vanur við, at eitt nú prototypugerð sorteraði undir idnámálaráðharranum. Men Pauli Ellefsen, lögmaður, segði á hesum fundi, at «prototypugerð» er ikki idnaður. Og rætt hevur

hann. Hann lat sostatt málið upp í hendurnar á táverandi fiskimálaráðharra Olafi Olsen. Eg segði við lögmann, at hetta var óivað «árhundredets udtalelse». Hann hugdi og spurdi, hvat serligt var við hesum orðum. Løgmaður rakti seymin á høvdið, og gekk tað ikki upp fyri honum tá, so má tað vera gingið upp fyri honum nú.

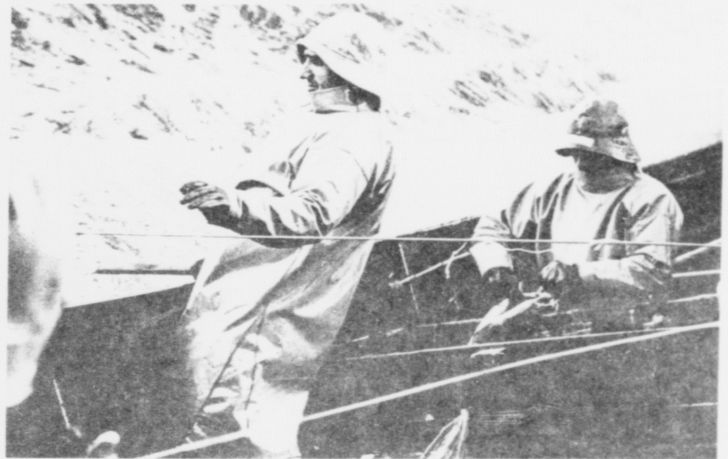
Størsti parturin av okkara «glæsiliga flota» er samansettur av prototypum, meira og minni hópisleysum improvisatiónum. Okkara sokallaði skipasmiðjuðnaður er sambært omanfyri standandi slettis ikki til.

Alt síðan Tórshavnar Skipasmiðja setti spónin í greytin í 1961, hava okkara skipasmiðjur bygt og leverað meira og minni nýtuligar prototypur. Og fyri at prógva at so er, skal eg sitera brot ur einum uppskoti til loysn, ið sent varð Landsstýrinum tíðliga á vári 1964, nevniliga tann 16. mars 1964.

Hugsot viðvíkjandi heimafiskiskapinum og áheitan á Landsstýrið (Skrivað fyri 20 árum síðan)

Sitat 1: *I eini tíð hvar vit verða meira og meira trongdir burtur frá teim fjarmíðum, har føroyingar vanligliga hava rikið fiskiskap og i eini tíð, hvar okkara fiskiúdnaðarvirkir hava litið og einki at virka, er tað pura við síðuna av at lata seg binda av vana-hugsanum, ein eigur ikki at lata seg blinda av traditiónum loysningum, o. s. v. ...*

Sitat 2: *Hvussu við stóð, útgerð og rationella arbeidsháttum. Hvarjar treytir skal farið líka fyri, at tað av rottum skal kunna vera eitt so tíðarhóskandi far sum gjordigt*

Á línuveiðu

til troystan av okkara nærmiðum við høvuðsendamálinum at útvega ráevni til flakavirkini?

Støðan í dag 20 ár seinri

Skalt tú meta um støðuna í dag, so er ongandið so galið sum nú. Hvar liggur í sinum lagi og improviserar.

Hvat hevur hetta við studningsupphæddir at gera?

Birgir Danielsen, fiskasølustjóri, segði í fjór vár, at reklamationsspurningurin, ella reklamationstrupulleikarnir av vánaligari góðsku, ið aftur standast av tvørrandi mogleikum fyri rættari haggreiðing umboð á okkara fiskiflota, kostaði eitt trýsifrað milliónatal í krónum.

Eitt trýsifrað tal í milliónum kann ikki vera minni enn 100 milliónir krónur um árið.

Niðurstöðan er tí, at møguleiki er fyri at lækka studningin til fiskivinnuna niður í eina slaka helvt.

Ein ljót sammeting fylgir:

Embætismenn við ongum skriviborði

Gjördu vit nakað so óhoyrt sum at «taka» øll skrivaraborð í landsmøtingini, á almennum stovnum og skrivstovum o. s. fr., soleiðis at skrivstovustjórar og embætismenn lógu við afturpartinum hægst við pappiri-

num á gólvinum og skrivadu og tað við einum tikjandi krakupenni — ja, so hava vit eitt rættuliga reelt sammetingargrundarlag.

Tórmoður Dahl skrivir í frágreiðing Japan 1983, Partur 1 og 2:

«Gev fyrst kenslu menniskjans ans, so blomstrar fyrirkonan.» Fyrrnevnda sammeting er tíværrí alt ov sonn. «Ápan», sum vit øll liva av, hevur hvørki um-ella atstöður til rætta haggreiðing. Og við rættari haggreiðing eru sum sagt møguleikar fyri at minka um studningsupphæddirnar við í minsta lagi eini helvt.

At tað er so illa stadd við okkara veiðufloata, skal eg undirstrika við at sitera ein av teimum anonymu, eina «ápu», ein dekkara, hann segði:

«Tað eru so út av lagi vánaligar arbeidsumstöður umboð á okkara flota — og tað í tí nýggjara endanum, at tað besta arbeiðið er at fáa sær kjansin sum lastamaður.»

Fyri fiskimenn er hetta ikki neyðugt at lýsa út í æsir.

Um- og atstöður til rætta, lætta og rationella haggreiðing er ikki nakað nýtt fyrbrigdi. Núverandi formaður í Fiskivinnu-nevndini, Jógvan Ingvar Olsen, leitaði eftir loysnum longu í 1968. Hann breyt upp úr tíværrí dotin (kroystur) í leypin.

Petur Reinert, fyrrverandi fiskimálaráðharri, sóknaðist eftir tekniskum loysnum um ársskiftið 1969/70.

Petur Mohr Dam sáli, i-myndaði sær, hvørjir møguleikar lógu í hesum, hetta at geva menniskjum — fiskimonnum, rættar, betri arbeidsumstöður.

Samanumtikið, kritikleysa acceptin frá okkara politikarum og ráðgevandi teknikarum, eitt nú í Landsstýrinum — hjá okkara lánistovnum o. s. fr. — hevur sín stóra part í hesum kanska eitt av okkara størstu mistøkum — acceptin av — líka feitt einum og hvørjum meir og minni hópisleysum projekti, ið lagt er fyri teir til um- og viðmælis...

Sjokkið — kvota av kvotum

Prototypugerð er ikki tykkum at siga óvanliga kostnaðarmikil.

Okkara floti er alt, alt ov dyrt keyptur av hesum sama. Rentu- og avdráttarbyrðan tvingar hesa eindaleysu niðurfisking í einari hópisleysari strevan eftir at fáa endarnar at røkka saman.

Tað verður trolað árið runt, dag og nátt. Langa-friggjadag sum harðast og skakandi úrslitið hava vit fingið. Torskagyttingarstovnurin fer niður um 18-20.000 tons í næstum.

Tað sama er sambært fiskifrøðingum um at gera seg galdandi fyri hýsu- og uppsastovnin.

Er hetta so torskielt? Tað er so livandi galið, at tað kunnu teljast millum 88 og 113 seiðir, sigur manningin, smáfallandi upsi, sigur skiparin, í einum einasta fiskakassa.

Avleiðingarnar av hes-

Bókagarður

**Hevur tú kannað hvussu bíligar
bøkurnar eru í Bókagarði?**

Stokkið inn á gólvið og prátið við okkum

POSTBOX 369 - BÓKBINDARAGØTA 8 - TÓRSHAVN - TELEFON 11110